

Akar-e élni Pátka?

„...be szép ilyen végzetes néppel
Ugyanaznak tudni magunkat.”

(Ady Endre)

II.

JANICSÁRBUSZ

eg kell hódítani, vissza kell foglalni újra Magyarországot! Az út most nem a keleti hágókon át az Alföldön, s tovább a Dunántúlon az Őrségig, hanem a lelkeken át vezet.

...ha nem én, majd mondja más, mert valaki szóvá teszi...

Ezer éve, a XI. század első harmadában Keresztelő Szent János nevében szentelték föl Pátka első római katolikus templomát. A mai Kossuth utca 8-as számú portája táján állott, míg a török idők romhalommá nem gyalázták.

Az 1747-es latin nyelvű egyházlátogatási jegyzőkönyv úgy tudja, hogy a kórusal és sekrestyével rendelkező kőtemplomot a földesúr, Trips (?) Mária Antónia adományából helyre fogja állíttatni, és Szent Anna tiszteletére szentelik. A haranglábban két harang lakik. A temető közös a protestánsokéval, de a katolikus templom elkészülte után kizárólag katolikus temető lesz majd az új templom mellett.

A plébános, a 27 éves Némethy Elek a szentségeket rendesen kiszolgáltatta; becsületes, elhivatott, erkölcsével jó példát mutat. Anyakönyvet vezet; könyvtára kicsiny. A tanító a hivatását példásan végző Horváth Ádám. A hívek rendesen látogatják a templomot, a szentségeket magukhoz veszik. A lakosság magyar anyanyelvű; a vegyes házasságokból származó gyermekeket vegyesen keresztelik. Sok a kereszteltelen. Az 52 katolikus család mintegy 200 lakost jelent. A jegyzőkönyv megemlíti azt is, hogy 1736-ban épült a zsindeletetős református kőtemplom, melynek négyoszlopos haranglábja van. (VÉL)

Azonban ez a templom is romlani-omlani kezdett, mígnem az 1810. évi földrendezés ezt is arcrá fektette. A harmadik, a mai templom 1811–1818 között emelkedik a magasba, búcsúját a júliusi Szent Anna napján ünnepli, és a székesfehérvári egyházmegye csákvári esperes-kerületéhez tartozik.

A félmúltban, 1971-től 1978-ig Balázs Tibor plébános úr volt a pátkai nyáj pásztorja, 1978-tól viszont a szomszédos lovasberényi és vértessacsbai parókiák vezetése mellett láthatta már csak el Pátka lelki szolgálatát 2007 novemberéig, haláláig. A távoli Csíkszereda indította útnak 1936-ban. Tibor atya végső távozása után Tallér Krisztián úr a „vendégplébános”, s jellemző a római katolikus egyház honi gondjaira, hogy Pátkán is világi lelképásztori kisegítő támogatására szorul. Demeter Zoltán úr a plébános irányításával ezeket a szolgálatokat láthatja el: pap

hiányában és távollétében vasárnapi istentiszteletet végezhet, áldoztathat szentmisén és szentmisén kívül, szentségimádást végezhet, temethet, egyéb liturgikus cselekményeket láthat el (lakásmegáldás, családok megáldása, év végi hálaadás, keresztúti ájtatosság, búzaszentelés, új kenyér megáldása, halottak napi ájtatosság).

A református egyházközség 1640-ben létesült Pátkán, a falu török utáni újraterlepülésekor, első lelkipásztora Pathai (Pátkai) János vagy Atsádi János volt. Egyháztörténetéről két könyv is íródott Biczó Pál és dr. Nagy Gyula tollából.

A közelmúltban Argentínába távozó pátkai lelkész házaspárt előbb helyettes lelkészként, majd 2006-tól lelkipásztorként Ország István követte hivatalában. A településen négy-ötszázan vallják magukat reformátusnak, a templomba járók száma azonban alacsony. A karzat lakatlan, nincs szükség rá, amikor a templomhajó is visszhangosan kong, karácsonykor is. A presbiterek sincsenek itt, ami kétszeresen aggasztó, hiszen közülük többen az önkormányzati képviselő-testület tagjai is egyben. Ország Istvánt idézem: „A gyülekezet szíve nem egészséges, de dobog! Nekem ez reményt ad. A gyülekezetben és a faluban is van egy embercsoport, egy mag, amelyik szeretné a falu és a gyülekezet fölemelkedését, hogy éljen, ne essen szét, ne haljon meg. Az egyházfenntartók jelentős része idős. A közép-nemzedék, a fiatalok elidegenedése és az Istentől való hitbeli eltávolodás aggasztó. Bénító, hogy Pátkán nincs közösségi aktivitás. Országos jelenség, de a mi falunkban is rombolóan hat az embertársak és Isten iránti közöny.” Fűzzük hozzá: mindezen jelenségek jellemzőek a katolikus hívőkre is.

A pátkai római katolikusok és a református vallás követői között az elmúlt háromszázvalahány évben szemléleti és anyagi természetű okok miatt akadtak kisebb-nagyobb villongások, amelyek manapság sem értek véget, legföljebb nem kerülnek a nyilvánosság homlokterébe.

1803–1805-ig a pátkai református iskola tanítója Kováts József, a „rímkovács”, a korszak jeles költője, tehát már korábban elindult az oktatás a gyülekezet épületében. A katolikusok sem voltak tétlenek, bár 75 fős diákságukat 1841-ben létszámban fölülmúlja a 165 református nebuló.

...a gyülekezet szíve nem egészséges, de dobog...

Százhat év múlva, 1947-ben a több mint kétszáz éves egykori Ivánka-kúriában kap otthont a Pátkai Általános Iskola. Nem jobb, nem is rosszabb a magyar iskolák átlagánál. Innen is mentek egyetemre a gyerekek, néhányan itt is megtanultak így-úgy oroszul, németül vagy angolul, itt is abbahagyták a tanulást 10–12 évesen az alkalmatlan kisdiakok, vagy akiket a családi gazdálkodás, esetleg a zátonyra futott sors vetett partra a tudás hajójából... S ha már az egyházakat említettük, ide kívánczodik Halmi Viktória, az egykori pátkai diák megjegyzése: „Saját magam is megtapasztaltam, hogy azokat a gyermekeket, akik hittanra vagy istentiszteletre jártak, tanáraik az egész osztály előtt megszégyenítették vagy megbüntették.” Az 1980-as években, tegyük hozzá; tehát az ideológiai korhadás végórájáig kitartottak Pátkán is az „eszme” hazafiatlan bérbajnokai.

Miként jutott 1947-től napjainkig a szakminisztérium által irányított iskolabezárások siralmas állapotába a magyar közoktatás? A társadalom, a pedagógusok és

az iskolák tudatos lezüllesztésével. Az 1945/1946-os tanévben 7440 elemi iskola volt Magyarországon, az 1988/1989-es tanévben már csak 3526, majdnem négyezerrel kevesebb! „Világos, hogy az iskolabezárásoknak nincs racionális indoka, valódi oka a diktatúra érzéketlen, központosító, megalomán szemléletében keresendő. Abban a rögeszmében érhető tetten, amely a »szerepkör nélküli települések« végtelenül ostoba és gonosz kategóriáját kitalálta, folyamatosan számolta és számolja fel intézményeit, halálra ítélte és ítéli a falvakat. Mint a gyarmatokon, mit sem számít a »bennszülöttek« érdeke és véleménye.” (MIKSA)

1994 februárjában a *Pátkai Hírek* arról tudósít, hogy pusztulóban az iskolaépület. Szakminisztériumi protekcióval sikerül pénzt szerezni, 1998 őszén megkezdődik a fölújítás, és az ezredfordulón 27 millió forintból gyönyörűen újjávarázsolt általános iskola várja a nebulókat. Magyar viszonyok között minden oktatási, nevelési, egészségi etc. követelménynek pazarul megfelelő intézmény. Nem sok ilyet láttam az országban.

...*halálra ítélte és ítéli a falvakat...*

Integrált oktatás – vagy szegregáció: e bűvszavakkal ütött be aztán a ménkű 2004-ben. A helyi cigányok és országos vezetőik, valamint a szakminisztérium kifogásolta a kisebbséggel való bánásmódot. Erre szót sem érdemes vesztegetni, elég a jászladányi alapítványi iskola nem is oly régi keserű sorsára utalni. Bírósági döntés pár hónapja született, s különös módon a kisebbség és a minisztérium ellenében a jászladányi iskolának adtak igazat... Persze a „botrány” kirobbanása óta közel tíz év telt el, folyamatos feszültséggel édesítve az ottaniak életét. (SZIKRA)

A pátkai szülők közben kezdték ki-kiszedegetni csemetéiket a helyi iskolából, mert a pedagógusok munkája sokszor eredménytelen volt: nem tudták normális légkörben oktatni-nevelni a rájuk bízottakat.

„Mi legyen a leszakadó, az elesett, a sérült gyerekek egyre növekvő seregével? Érdemi válasz helyett működésbe lépett a baloldal régi reflexe: a problémát majd megoldja az iskola. Csak most nem »új funkció«, hanem *integráció* a neoliberais oktatáspolitikai új jelszava és csodafegyvere, ez lenne hivatott kiegyenlíteni a társadalmi hátrányokat. Lényege, hogy az iskolának együtt kell tanítania minden gyereket.

Az kétségtelen, hogy az esélyteremtés fő útvonala az iskolán keresztül vezet, mindazonáltal fontos megjegyezni, hogy az »új« elképzelésben nincs semmi új, hiszen például a falusi iskolák fennállásuk óta egyfolytában integrálódnak, nem is tehetnek mást, mint hogy befogadják és együtt tanítják a település összes gyerekeit. Tanítóiknak sincs szükségük drága továbbképzésekre, hogy megismerjék a »modern« kooperatív tanítási eljárásokat, mert ismerik és alkalmazzák nemzedékről nemzedékre.” (MIKSA)

Egyre több pátkai gyereket jártattak tehát székesfehérvári iskolákba a szülők, látván, hogy elégtelen a helyi képzés. Az viszont szintén elégtelen osztályzatot érdemel, hogy az iskola pedagógusai és az önkormányzat képviselői közül is többen Fehérvárra vitték gyerekeiket! Fejet hajtottak a tehetetlenség előtt. Kiutat nem láttak, mentették legalább a sajátjaikat. Mi lesz a többivel? Kitérdekel!

Akár a tóból a víz Velencére, elcsorogtak a diákok Fehérvár felé. 2006. szeptember 1-jétől a 16 fő alatti tanulósoportokat a kormányzat állami normatívával (sem) támogatja. A pátkai iskola még kitartott egy tanéven át, de nem maradt már semmije a falunak, amiből tovább fizethette volna a helyi közoktatást... Így is sok millió forintot vett ki a zsebünkből a kormányzat gyilkos közönye.

Az iskola zárva, a mostani a harmadik tanév már, amikor a háromnegyed hetes busz után lakatlan némaságba burkolózik a falu. Forgolódik egy ideig az ember erre-arra, míg rájön: mi a szokatlan, mi hiányzik a fél nyolc utáni reggelből Pátkán. A gyerekek. Az a 169 iskolás, aki kényelmesen elférne (az államnak is „rentábilis”) iskolában. Megindult az Ivánka-kúria tönkretétele is ezzel: az önkormányzat ide akarja költöztetni a polgármesteri hivatalt, mert annak az épülete a művelődési házzal együtt még aggasztóbb. S akik szinte boldogan megszabadultak az iskola terheitől, kedvező esetben majd széttárják a karjukat: Istenem, hát legyen újra iskola, mi mindent megtennénk érte, de hát az objektív körülmények stb. – nincs épület a működéshez! S a háromnegyed hétkor az autóbuszra szálló gyerekhad (mert többségüket nem autó távolítja el a faluból), soha többé nem tér haza Pátkára! Közöségeik nem itthon és nem együtt szerveződnek gyerekként, fiataloként – nem lesznek közös élményeik, jellemépítő tevékenységre alkalmuk sincs együtt, szétszóródnak Fehérváron, másutt, s marad a sokasodó öregek panasza, akiket jó esetben hétvégén lát egy-két óráig a gyerek vagy az unoka. Az iskolabusz elviszi a gyerekeket Fehérvárra – janicsárnak.

...a tényeket összegezve: Pátka halálra ítélte magát...

Ha lehetne újra iskola... A harmincas éveikben járó szülőknek már képzetük sincs az intézmény jelentőségéről. A személyesség élménye, az értelmiségi ember minden gyermek életében nélkülözhetetlen példája pótolhatatlan. A jó iskola lelket növel, képzeletet gyújt föl, nem a szomszéd házát; az idegen nyelvet, az informatikát s a hasonló (sokszor) divattárgyakat egyébként is később, biztos nyelvi, szám- és egyéb elsajátított fogalmakra építve lehet csak eredményesen megtanulni. A népismeret, a történelem és a magyar irodalom tárházának birtoklása teszi átélhetővé, értelmezhetővé a világot a most nyiladozó lelkű pátkai óvodások számára is.

A negyven óvodásból kis túlzással huszonhárom hátrányos helyzetű. Túlzással, mert több a veszélyeztetett. Kétötödük az óvodában kezd el magyarul tanulni. Egy év alatt a nyelvet ugyan még nem birtokolja, de az otthonról hozott hátrányt talán a felére csökkenti a nevelés. Az intézmény számított gyermeklétszáma ötvenhárom fő – az értendő ezalatt, hogy 40 helyett 53 gyermek gondozásához, szocializálásához, fejlesztéséhez stb. szükséges munka van velük.

Nem meglepő, ha leírjuk: több az óvodás korú a faluban, mint ahány a pátkai óvodába jár. A szülők többsége Fehérváron dolgozik, ha van munkája, sokszor haza sem érne óvodazárásra, sokaknak talán egyszerűbb magával vinnie a kicsit. Másokat a cigányok taszítanak. Megint mások nem ismerik föl gyerekük vagy saját maguk közelebbi-távolabbi érdekét. Van olyan szülő, aki az óvodával szemközt lakik, három perc séta lenne a távolság, mégis Székesfehérvárra viszi busszal a gyereket.

Az óvodában heten dolgoznak; a főzőkonyhát három éve nem működtetik. Lehetne idecsalogatni vagy visszacsábítani különféle kedvezményekkel az óvodásokat, ám néhány képviselő úr ezt nem tartja fontosnak. Nem lepődne meg senki a faluban, ha az óvodára is lakat kerülne, hiába EU-konform a hintaállvány, hiába van pazar tornaterme, hiába védekeznek a H1N1 vírus ellen az ajtókilincsekre gumikarikázott fertőtlenítő papírszalvétával – hogy lábbal taszítom be magam után az ajtót, mert nem kívánok hozzányúlni.

...abban a rögeszmében érhető tetten, amely a »szerepkör nélküli települések« végtelemszül ostoba és gonosz kategóriáját kitalálta, folyamatosan számolta és számolja fel intézményeit, halálra ítélte és ítéli a falvakat...

A székesfehérvári iskolák a városkörnyék bezárt iskoláiból (így Pátkából is) hasznot húztak: egy-egy iskola egyelőre, a 2010-es önkormányzati választásokig nem zár be, nem csonkítja önmagát, csak azután. Ezek a mamutiskolák alkalmatlanok a nyugodt, normális nevelésre. Rajtuk is ott ül a magyar oktatásügy összes átka, s hozzátársul még a „vidéki” gyermekek a fehérváriakénál hátrányosabb helyzete. Eleve kisebb hatékonysággal tanul a pátkai, hiszen legalább három, legkevesebb két órát elveszít napjából, életéből az utazással.

...ha nem én, majd mondja más, mert valaki szövé teszi: nekünk csak a nyomor jutott?...

Gondoljuk el, a hatéves gyereket öt-hat kilós, vagy ennél is nehezebb táskával legkésőbb negyed hétkor útjára bocsátja édesanyja vagy a család erre alkalmas tagja, a gyerek buszozik, sétál az iskolába, ahol legalább déli egyig szabályozott életet élve „készül” a tökéletesen ismeretlen, körvonalazatlan jövőre. Miért kell ezt tenned, drága gyermekem? Mert ezt írja elő a törvény; ha tanulsz, könnyebb lesz az életed; ha... Csak! Ne kérdezd, csináld! Hazafelé, leghamarabb kora délután, a buszhoz nem lehet hozzáférni. Az erősebb száll föl hamarabb a járgányra, ahol a gyerekkísérők cukorkával, harsogó szavakkal, a többi utas nyugalalmát is folyamatosan zavarva idomítják őket hazáig. 2004-ben még csak körülbelül harminc gyerek buszozott-autózott a városba, ma az összes. Beteljesedett a Jövendölés az első oskoláról a Somogyban? Kétszáznál több éve írta Csokonai Vitéz Mihály: „Hát csak sertést nevelt-é / Itt a makk s haraszt? / Hát csak kanásznak termett / A somogyági paraszt?” És a pátkai kisleány, kisleány? Nem! Nem kanásznak! Senkinek, semminek, mert konda sincs a faluban; tehát akad mutatóban; számár is, hogy alkonyattájt néha halljam bőgésüket; és vannak még turisztikai célból kényeztetett paripák, s pár földút- és aszfaltkoptató igavonó. Patacsattogásuk otthonos emlékeket varázsol vissza egy emberibb múltból a fáradó szívekbe. Magyarázat, értelmezés, tudományos fölmérések ide vagy oda, a tény tény marad: 169 általános iskolás, Pátka jövője gazdátlanul kallódik a hétköznapiokon.

Mi történik a buszokon? Beszéljenek erről a Pátka község honlapján, a Fórum rovatban 2009. szeptember 28-tól 2010. április 15-ig megszólalók. Néhány részlet idemácsolok.

Zsuzsa: Köszönöm, hogy vigyáznak, vigyáztok a gyerekeimre, Marika, Katika, Anna, Jutka! Bár neked, Jutka, még sokat kell tanulnod a gyerekekről, nagyon sokat! Október 1-jén 16.15-kor otthagytá a Volán a gyerekeimet a buszmegálló-

ban! Nem küldött értük másik buszt! Kérdem én, ha nincs kísérő velük, mit csináltak volna a kis alsós gyerekek, még az órát és a várost sem ismerik! De tudni szeretném, hogy aki fent volt azon a buszon, amelyik nem állt meg az iskolánál, miért nem emelte fel a fenekét és szólt a sofőrnek, hogy itt meg kell állni? Sírtak a gyerekek. A kísérőknek köszönöm, hogy megpróbálták vigasztalni a kicsiket, és „kordában” tartani a kezelhetetleneket, egy méterre a forgalomtól!

Lakó: Annnyira jó látni az új kísérőket, istenem... Csak az ő káromkodásuk hallatszik az iskolánál és a buszon is! Csak azt nem értem, miért ordít a kisebbség kísérője a magyar gyerekekkel, és miért a magyar kísérő a roma gyerekekkel? Vajon az a magyar gyerek, akinek a kezére ütött a roma kísérő tegnapelőtt, mert otthon szólni? Hogy meri megtenni, hogy számára idegen gyereket megüt? Neki szabad, ugye? Nemsokára nekünk is szabad lesz, mi leszünk a kisebbség!

Pátkai 65: Mit várunk el a hivataltól, ha a roma, cigány gyerekekkel koszorúznak március 15-én, könyvet osztanak nekik... De mit is várhatnánk, kell a szavazat a választáskor.

Ágnes: A gyerekek meg sem szólalhatnak hangosan, levegőt sem vehetnek, mert a kedves kísérő néni leharapja a fejüket. Az én gyermekem eddig sem szeretett iskolába járni, de reggelente már azon izgul, vajon melyik buszon lesz az a kedves néni, aki állandóan ordít és mindenkit piszkál. Persze akit kellene, azt nem, annak süteményt oszt.

...az iskolabusz elviszi a gyerekeket Febérvárra – janicsárnak...

Pátkai 65: Sajnos a pátkaiak ilyenek. Nem csinálnak semmit. Ha a buszon vagy a faluban a cigány kivenné a zsebéből a tárcát, vagy bármit csinálna vele, semmit sem tenne ellene. Sőt, másnap még adna neki. A busszal kapcsolatosan lehetne jelezni a hivatalban a polgármesternek. De szerintem az is felesleges, mert nem történne semmi. Remélem, a választás hoz valami változást.

Ágnes: Kitartás, már csak 53 napot mennek a gyerekek iskolába. Utána már felnőtt és gyerek is nyugodtan utazhat, már nem lesznek gyerekek, és ami még nagyobb öröm, kísérők sem! Ma a negyed ötös buszon a kísérő csontrészeg volt. Állni sem tudott. Röhej.

Firstlybra: Kuttyából nem lesz szalonna...

Lakó: Tegnapelőtt meg felszállt a negyed kettes buszra, és elkurjantotta magát, hogy „Na, mi van? Itt a főnök!” Azért ez már sok, és büntetett előéletű! Normális, hogy ő vigyáz a gyerekekre? Kár, hogy nem szól hozzá az önkormányzattól senki, hogy mi a véleménye a szülők és a gyerekek tapasztalatairól! Pedig a kísérő jelent mindennap, ezeket miért nem jelenti? Fél?

Talán itt a fórumon is azért írunk, mert nem hallgat meg senki az önkormányzatnál, többször jeleztük a problémát! Le sem szarják!

Igazmondó: A tőköm kíván a kísérőktől! Mi az, hogy akinek nem kell, annak is dirigálnak? Hová süllyednek, ki kéri őket, hogy nekünk dirigáljanak?

Zsuzsa: Én már nem bízom október óta a gyerekem a kísérőkre, de ne is zaklassa egyik sem! Nagyon nehéz megoldanom, elsős a gyermekem, de megoldjuk, mert nekem azt mondták, hogy csak a buszon felügyelnek, a tapasztalat in-

kább azt mutatja, inkább fegyelmeznek, sokszor feleslegesen, és nem felügyelnek! Nem ez volt az eredeti feladat! Ja! Az önkormányzatnak egy egyszerű BUÉK-üdvözlőt küldtem januárban, arra sem válaszoltak, akkor mit kellene elvárni ez ügyben tőlük?! Most őszintén...

Átlagember: Én úgy érzem, hogy a kísérő azért lett felvéve, mert a cigány gyerekekkel már nem bírtak a többiek. Érdekes stílusa van, de tartanak is tőle a gyerekek. Ha pedig megoldották másképp a gyerekek kísérését, akkor mi a probléma?

Szusza: Ők sem bírnak velük, nem munka nélküli háziasszonynak való munka ez! Ide képzett ember kellene, aki ért a gyerekekhez! Tudták, hogy az országban példa nélküli, hogy kísérő van a buszon és civil rendőr? Személyesen kérdeztem meg az önkormányzatnál a rendőrt! Talán itt kezdődik a baj, ezen kéne gondolkodni, nem itt acsarkodni, mikor nem is mi és nem is a kísérők tehetnek a probléma okáról!

...a kedves kísérő néni leharapja a fejüket...

Az Alba Volán Zrt. menetrend szerinti járatairól nehéz írni. 1977-től kapcsolatban vagyok velük mint többnyire kiszolgáltatott utazó, igaz, akkor még 14. számú Volán Vállalatnak emlegették. A pátkai önkormányzattal szóba sem állnak. Személytelenül suhannak át a falvakon, ügyintéző rendszerük panaszra, kérésre süket vagy elhárító. Például hónapok óta sötét van több járaton az esti órákban, így a DUD-886 rendszámú autóbuszon, s amikor szóvá teszem ezt a szakállas, szemüveges, krokodilszerű nyugalommal bámuló sofőrnek: „El lehet közlekedni, nem lehet megbotlani” – válasszal fordul el tőlem. Tökéletesen reménytelen eset.

A Zrt. rendelkezik ISO minőségbiztosításokkal, a dolgozók egészségvédelmét Egészség Alapítvány szolgálja, továbbá a cég sportbarát: az Alba Volán Sportclub szakosztályai rangos sikereket mondhatnak a magukéna – a haszonból. A megyében és három városában (Dunaújváros, Mór, Székesfehérvár) 100 millió utas „korszerű” utaztatását vállalja évente, 1310 főt foglalkoztat 2010 elején.

A sofőrök havibérletet nem szívesen adnak, mert ez lassítja az utazást, igazuk lehet; továbbá váltópénzt nemigen bír rájuk a cég, s ez alkalmanként gondot okoz. A menetrend betarthatatlansága nem az autóbusz-vezetők hibája, az olykori közöny viszont igen, de ezt nem olvassa senki a fejükre, csak egymás közt morognak az utasok, szemben pedig mosolyognak. Harminchárom éve alapszolgáltatást vállalt a 14. számú Volán Vállalat; a mai Alba Volán Zrt. az utasoknak nyújtott szolgáltatás mellett lehetőséget biztosít a kuncsaftoknak olykor a kiszolgáltatottság élményének maradéktalan átélésére is.

Pátka és Székesfehérvár között átlagosan kétóránként közlekednek a buszok oda is, vissza is; egy-egy járat Lovasberénybe vagy Verebre is elgurul. A felnőtt havibérlet tizennégyezer forint, amelynek nyolcvan százalékát a munkáltató fizeti, vagy nem fizeti. Egyszeri útért háromszázvalahány forintot kér a cég az utazótól Fehérvárig, ugyanennyit visszafelé, a tarifát évente egyszer-kétszer emelik. De 1958-ig ez sem volt, addig gyalog vitték a pátkai asszonyok a fehérvári piacra az árut.

KIÉ A FÖLD?

Éltek, ahogyan tudtak a pátkaiak is az évszázadok során; éltek magukra hagyottan. A tulajdon (ha volt) csak a föld lehetett, de hát a földet, mint minden mást, el is lehet venni... Legutóbb az 1950–1960-as években kobozták el a földet a magyar paraszttól Pátkán is a korántsem önkéntes téészesítés során. Azután hét termelősövetkezet is szerveződött, amelyeket megyei utasításra 1961. november 15-én Aranykalász Mezőgazdasági Termelősövetkezet néven egyesítettek. A Kossuth–Öreg utcán lassúdan rogyadozó téeszközpont épületén még ma is ott árválkodik a fölirat. Volt idő, hogy a falu háromnegyede a téesz alkalmazottja vagy bedolgozójaként találta meg kenyerét. A többieket a Videoton, a Könnyűfémmű, a MÁV, a Velencei Gépállomás, a Pátkai Ércbánya Szűzvári és Ereszkei részlege foglalkoztatta, alkalmi munkás csak egy-két tucat ember akadt.

...kényelem és biztonság – meghoztuk a Purinát! Házhoz jövuünk a Purina-takarmányok teljes választékával...

Az Aranykalászban 5000 kataszteri holdon 450 tag gazdálkodott kezdetben, egyénileg pedig minden tag 800 négyszögöl háztáji földet művelhetett.

1963-ban 3891 kh. szántó, 632 kh. legelő, 311 kh. rét, 90 kh. nem művelt, 79 kh. erdő, 50 kh. gyümölcsös, 30 kh. halastó összesen 5083 kataszteri hold téeszterületet jelentett. A művelt föld termése és nagysága kataszteri holdban: búza 1291, kukorica 605, lucerna 305, őszi árpa 250, napraforgó 200, burgonya 160, baltacin 144, silókukorica 140, takarmánykeverék 113, tavaszi árpa 100, borsó 100, füvesített terület 80, továbbá zabosbüköny, cukorrépa, dinnye, paprika, csalamádé, takarmányrépa, lencse, bab és egy hold sárgarépa. A háztáji gazdaságok 337 kataszteri hold földet szántóként, 39-et szőlőként, 32-t kertként hasznosítottak a mondott évben. Gazdagodásnak indulhatott volna Pátka, ha a „központi elosztás” (szocializmus ide vagy oda!) nem rabolja ki a falut folyamatosan.

Az 1967. október 13-i közgyűlésen esik szó először a víztározó építéséről, mivel ezt a termelősövetkezet területén akarják létrehozni.

1970-től a téesz taglétszáma 437–508 fő között mozog, a tagság tizennégy év alatt (1961–1975) lassan elöregszik, mert a fiatalok jobban fizető és kevésbé kiszolgáltatott munkahelyeken adják bérbe magukat.

Az 1965-ös állatleltár adatai: 201 tehén, 11 vemhes üsző, 226 növendék marha, 99 marha, 10 097 baromfi. Ma mennyi van? Az évek folyamán a következő brigádok, termelési ágazatok szerveződtek az Aranykalászban: 3 növénytermesztési brigád, 2 állattenyésztési brigád, 1 műszaki brigád, 1 kertészeti és haltenyésztési brigád, kovács-bognár-szűgyártó műhely, juhászat.

1992-ben a községi képviselő-testület földrendező bizottságot alakít a földviszsaigénylések és földárverések megszervezésére. November 25-én, az első földárverésen 43 régi-új tulajdonosnak 244 hektár 4722 aranykorona értékű föld kerül a birtokába. 1995 elején megalakul a kárpótlás során földhöz jutottak szakmai szövetsége, a Pátkai Gazdakör. Hová lett az összefogás azóta?

...*megtermi a búzát és minden más gabonafélét is...*

Az Aranykalász Mezőgazdasági Termelőszövetkezet 2006 tavaszán felbomlott. Ki kicsodát semmizett ki, kik és miféle egyéni tulajdonhoz jutottak korábban vagy ekkor a néhai közös vagyonból: nem tudjuk, de minden bizonnyal törvényesen zajlott a széthordás, mint szerte a honban; mint ahogyan törvényes az is, hogy 1975-től nincs hozzáférhető iratanyag a téeszről. Tegyük hát a jövőendő földtulajdoni lapjára Pátka neve után egy óriási kérdőjelet.

3000 hektár az összes földtulajdon területe Pátkán, 20–21 aranykorona értékű; ebből kisebb-nagyobb terület tíz-egynéhány család birtokában vagy bérletében van, többségük megél belőle. Állítások szerint az összes pátkai föld mintegy tíz százaléka egyetlen ember tulajdona.

2011. május 1-jén lejár a földeladási tilalom Magyarországon, tehát a megélhetést a földtől remélő magyar gazdák mellett a gazdagabb külföldiek, a spekulánsok és a bankok is vásárolhatnak földet – az orrunk előtt. Ne feledjük: Pátka a szélből, a vízből és a földből – élne!

– Nemsokára vége a moratóriumnak, addig él a tiltás, hogy külföldinek és társaságnak földet eladni tilos. Az ország egy része aggódik, hogy jön a külföldi tőke és az ő áraihoz képest igen olcsón megveszi a magyar termőföld jelentős részét, a magyar parasztok egy része pedig bízik ugyanebben, hogy legalább egyszeri kifizetéshez juthat. De az biztos, hogy most nincs igazi földmozgás, senki sem akarja eladni a földjét, mert hiszen nemsokára jobb áron adhatja el – elemezte a tavalyi állapotot Madarász Imre agrárszociológus.

2008 tavaszán a *Világgazdaság* című újság szakértői becslése alapján Dél-Dunántúlon 400–500 ezer forint volt hektáronként a föld ára, az Alföldön 400–600 ezer, Észak-Magyarországon 400–450, Budapest környékén 500–2000, Nyugat-Dunántúlon pedig 400–700 ezer forintba került egy hektár föld. Mai pátkai jóslás szerint 2–10 millió forint között lesz egy-két éven belül a hektáronkénti földár a faluban. Az új kormánypart a földmoratórium meghosszabbítására készül, úgyhogy meglátjuk, de akié a föld, a tulajdon, azé a hazá!

„*Dúdolom balk leltáromat, / Hazám az eladott kabát*”

Madarász Imre másik meglátása szintén Pátka, a gazdasági alap nélküli kisteleplülés elevenébe hasít: – A városba való ingázás is egyre kevésbé reális alternatíva nekik, a válság miatt.

Lássuk most néhány európai uniós ország földárait! Hollandiában 20 ezer euró egy hektár föld, Németországban 15 ezer, Belgiumban, Olaszországban és Ausztriában 12 ezer, Dániában és Franciaországban 6–6 ezer. Magyarországon 2 ezer euró 1 hektár föld. Természetes hát, hogy a holland, a német, a belga és a többi Magyarországon venne földet, de az még természetesebb, hogy a magyar gazdát és a földet körömszakadtáig védenie kellene az államnak is! Miért mi károsodjunk az előnytelen üzletek által? Ne legyen a föld külföldié, mert nincs visszaút! Akié a föld, az rendelkezik vele a következő évszázadokban, ő diktálja a nemzet sorsát! Nem a külföldiek ellen, hanem gyermekeik pártján érvelnének a magyar parasztok.

A régi pátkaiak földje a téészbe vándorolt, s a közel húsz évvel ezelőtti kárpótlási törvények sem sokat segítettek a tulajdonviszony helyreállításán. Többségük hoppon maradt, a gazemberek és a szemfülesek pedig éltek a lehetőséggel... A tulajdon nélküli ember kiszolgáltatót. Pátka kiszolgáltatót.

KÉTMILLIÓ EMBER SORSA

Pátka parlamenti képviselete megoldatlan. A választókerület legnépesebb települése Bicske, a körzet északi részén, Pátka pedig délen, Székesfehérvár központjától tizenöt kilométerre van. Pátka az államalapítás óta szervesen a megyeszékhelyhez kötődik.

– Hidrológiai, geológiai, kereskedelmi, érzelmi kapcsolatunk nincs Bicskével – mondja Visi Szilárd jegyző. A legerősebb település, Bicske támogatása s az itteni szavazatok megtartása miatt a képviselő szíve ide húz. Pátka nem volt, s ma sincs a képbén.

...ha nem én, majd mondja más, mert valaki szóvá teszi: nekünk csak a nyomor jutott?...

1990-től Varsányi András (MDF), 1994-től Papp Pál (MSZP), 1998-tól 2010-ig Kelemen András (MDF, az utolsó ciklusban Fidesz–KDNP) voltak a falu képviselői. Az utóbbi 2002-től ellenzéki oldalon ült a parlamentben, ezért a faluvezetés egy-egy céljához kormánypárti, elsősorban székesfehérvári (MSZP, SZDSZ) képviselők ajtaján kopogtatott. Vajon segítettek-e?

Pedig sokszor gyülekeznek Fehérvár irányából udvarunk felé a mérges felhők, hátsó szomszédunk, Domján Éva néni Rohadt-saroknak hívja az ég eme szögletét, szerinte ilyenkor nagyobb égháború várható. Jégfelhő közeledtén meghúzták a harangot Pátkán is régen, és elűzték az égszakadást! Ma már, ha éjjel-nappal kongana-bongana, sem győznénk a társadalmi Rohadt-sarok felől gyülekező gondviharok megfutatását.

2009. június 30-án azt nyilatkozta a kormányfő a Kossuth rádióban, hogy 700 ezer magyar családnak van devizahitele. Ha tudja, miért nem tesz kísérletet a baj orvoslására sem ő, sem a külföldi tőke által irányított kormánya? Ez a tartozás 2,5 milliós ember otthonát veszélyezteti, jó néhány pátkaiét is, mert egyetlen tulajdonukat tették kockára fedezetként. Miért? Mert nem volt enivalójuk. Miért még? Mert nem volt munkahelyük, s kényszervállalkozásba kergette őket a kilátástalanság, s ez balul ütött ki.

Olyan parlament, olyan képviselők kellene, akik megkegyelmeznek a bajba sodortakon. Töröltessék el a bankok által folyósított, 10 millió forint alatti lakossági kölcsön! Az életteret biztosító otthon vesz el a kilakoltatással, ezért ezeket az államilag elnézett uzorakölcsönöket egyszer s mindenkorra tekintsék semmisnek! Több százezer család jutna végre levegőhöz.

Az 1990-es évek közepétől kényszerrel a bankokba terelt kispénzű embereket ma is folyamatosan megrabolják a harpagonok. Törvénytelen, hogy a munkaadó nem a munkavállalónak fizeti ki a munkabért, hanem egy harmadik „szereplőnek”,

a banknak utalhatja csak át. A legtöbb bér munkás, közalkalmazott stb. azonnal kivieszi a munkabérét, mert szüksége van rá. A bank azonban minden pénzzizzenésnél levonja költségeit és saját hasznát. Nem a számlatulajdonosok óhaja volt s ma sem az ő óhajuk, hogy keresetük egy részét még a kifizetés előtt megdedzsmálják!

De vissza a faluhoz!

Pátka polgármestere 2002 óta Füri Béla. Az alpolgármester személye is azonos az utóbbi nyolc évben: Buda József. A megválasztott képviselők közül egy fő Fidesz-KDNP-, két fő MSZP-színekben került a testületbe, a többiek nyílt párttagmogatástól függetlenek.

A képviselő-testület 2008 óta nem vesz föl tiszteletdíjat, így viszont a munkát sem lehet számon kérni rajtuk. Kevésbé volna képmutató, ha a lehetőség szerinti tiszteletdíj fejében dolgoznának; s talán hatékonyabb is lenne közös tehetetlenségük. A testületi ülések nyilvánosak, de a lakosság nemigen látogatja ezeket. Aki nem tud vagy nem akar elmenni e tanácskozásokra, az ülések jegyzőkönyveivel nyilvános helyen, automatikusan (például a könyvtárban) nem jut hozzá.

...több százezer család jutna végre levegőhöz...

Pátkán az emberek a szóbeszéd útján tájékozódnak a közügyekről. Száz vagy hetven éve kedvezőbb volt a helyzet, a kisbíró frissiben kidobolta a híreket, döntéseket, ma viszont két-három hónappal később jut el az emberekhez az, aminek nagyon muszáj eljutnia, a helyi nyomtatott periodika jóvoltából ingyen, bedobva minden postaládába, már ahol van postaláda vagy újságcső. Aki úgy érzi, hiányos ismereteket kap szerény szociográfiám alapján Pátkáról, kérem, „látogasson el” a honlapra, amelyet az önkormányzat tart fenn.

E honlapon találja a községi civil szervezetek felsorolását. Külön honlappal a Pátkai Zenei és Kulturális Egyesület (lelke a Bel Canto Kórus) és a Vértesaljai Horgász Egyesület rendelkezik. A többiek: Pátka Kultúráért Közalapítvány, Gárdonyi Géza Nyugdíjas Klub, Pátka Polgárórság, Pátka Csemetekert Óvoda Gyermekéiért Alapítvány, Hagyományőrző Napsugár Néptánccsoport, Pátka Gyermekéiért Egyesület. A község honlapján nem szerepel, de létezik a Diák- és Ifjúsági Sportegyesület és a Pátkai Sportkör is. Kisebb-nagyobb sikerekről mindegyik önszerveződő csoport beszámolhat; jó, hogy egyelőre életben vannak, de lényegében szervezetlenül vegetálnak, mert Pátka a rendszerváltás óta eltelt „szabad” húsz éve alatt nem tudta megfogalmazni törekvéseit, Pátka nem tudja: mit akar. Lehet, hogy közösen semmit?

Vegyük számba a falu intézményeit! A Sárkeresztes székhelyű Ficánkoló Óvoda egyik tagóvodája Magyaralmáson van, a másik Mohán, a harmadik a pátkai Csemetekert Tagóvoda 2007 óta.

A polgármesteri hivatal épületében lévő nagyterem a szabadpolcos rendszerrel az 1958 óta működő Gárdonyi Géza Községi Könyvtár otthona. Az 1980-as évek elejéig folyamatos nyitva tartással várta a látogatókat; utána, a tíz évig egymást sűrűn váltogató könyvtárosok mostoha sorsra ítélték – tudjuk meg Helt Margit könyvtárvezetőtől, aki 1990 nyara óta, húsz éve látja el feladatát. Hetente háromszor van nyitva a bibliotéka, összesen négy óra hosszát. 8500 könyv és 250 DVD

és videofilm közül válogathatnak az érdeklődők. Nyolc folyóirat szolgálja még az olvasókat: *National Geographic*, ennek gyerekváltozata, *Galaktika*, *História*, *Zseb Garfield*, *Ifjúsági Magazin*, *Praktika*, *Rubicon*.

A könyvtár 310 ezer forintot költött 2010-ben folyóiraatra, könyvre, DVD-re. Tavaly 82 beiratkozott olvasója volt, e létszám harmada 6–18 éves, szintén harmada 18–50 év közötti és az 50 évesnél idősebbekből áll a maradék harmad. A legidősebb könyvtári olvasó 80 éves Pátkán. Az általános iskola bezárása óta a fiatal olvasók száma lényegesen csökkent. Nyitvatartási időben a látogatók száma változó, 14–16 fő tér be alkalmanként, máskor még tíz sem. Pedig mód van könyvtárközi kölcsönzésre csakúgy, mint internethasználatra két masinán.

Margitka rendszeresen szervez rajzpályázatokat, játszóházi foglalkozásokat, és folyamatosan végzi a könyvtári állomány számítógépes rögzítését.

A Gárdonyi Géza Művelődési Házról több közeli település szakembere úgy tudja, hogy működik; hivatalosan „vezeti: Pátka Község Önkormányzata” – de hát mint intézmény bezárt. 2010. márciusi hír szerint bérbe akarják adni az eléggé gyatra állapotú épületet. Nem tudjuk: miért, mennyiért, kinek?

...*Pátka nem tudja: mit akar. Lehet, hogy közösen semmit?...*

A falu háziorvosi rendelőjét a Praxi Bt. nevében dr. Mráz János irányítja asszisztenciájával, védőnői és várandós-ellátással. Munkanapokon van rendelés. Nőgyógyász hetente egyszer rendel Pátkán másfél óráig. A fogászat megszűnt, fogorvosi ellátásért Fehérvárra kell utazni csakúgy, mint a háziorvosi rendelés utáni órákban és hétvégén, ha gyors orvosi segítséget kér valaki. (2009-es hivatalos adat szerint 3 millió ember teljes fogpótlásra szorul Magyarországon. Legkevesebb 300 ezer forintba kerülne ez személyenként, ha a páciensek részéről volna rá komoly szándék, bátorság és mi még? A fő akadály: a pénz.)

A posta egyelőre nem zárt be, noha végigsöpört ez a szándék is hazánkban pár éve, a faluban takarékszövetkezet is van bankjegy-automatával, valamint gyógyszer-tár, és körzeti rendőr szolgálja így-úgy a helyieket. Pár kisebb maszek bolt mellett a Liget Kis Ábécé várja vevőit s a legnagyobb, a COOP-hálózat kereskedése a Barlang vendéglő mellett. Néhány kis takarmány- és itallerakaton kívül megemlítenő a Zsefer Söröző a Barlangénál emberibb, családias légkörével. A Gazdabolt a nevével fémjelzett árucikkeken kívül meszet és palackos gázt is kínál egyebek mellett. Van a faluban fodrász, villany-, gáz- és vízszereelő, fűrészelő, szippantó s több más szakma művelője. Hozzá lehet jutni pálinkához, krumplihoz, gyümölcsökhöz, zöldséghez, tojáshoz, csirkéhez, szalonnához, kolbászhoz, fenyőfához, borhoz, máshoz, ehhez-ahhoz, de csak ismeretség alapján és diszkrétén, mert az adóhatóság sasszeme és az irigyek füle a falon át is képes látni-hallani. Van a faluban tetőfedő-ács, faműves, burkoló-kőműves, fuvarozó, tűzifa-kereskedő, más iparos, több Székesfehérvárra ingázó pedagógus és negyven fő, a regisztrált munkanélküli-ellátásból kikerült közcélú munkavégző.

Utóbbiak 2010 márciusában nettó 49 ezer forintot kapnak a hazától. Havonta 30 ezer forint ápolási díjban 4 fő részesül; rendszeres szociális segély 4 főnek jár, nem egész 29 ezer forint. Hozzávetőleg tehát 50 fő segélyezett él ma Pátkán, de

legalább további 50 fő segélyre szoruló nyomorog a faluban, aki különféle okokból kimarad az ellátásból. Hatvan-hetven család érintett a segélyezésben, így a lakosság 15 százaléka nemhogy nyomorog, hanem a nyomor szavakkal ki sem fejezhető „életszínvonalán” vegetál. Nem ért véget a fősorolás, mert további 157 fő, a munkaügyi központban nyilvántartott, munkanélküli-ellátásban részesülő férfi és nő is sínylődik Pátkán. Az előbbi számokat hozzáadva 260 főnél tartunk most, s ez a szám hónapról hónapra növekszik. A mezőgazdasági nyugdíjasok a magyar átlagnyugdíjnál kevesebbet kapnak, s a pátkai öregek zöme közéjük tartozik, ezért ők is a sanyarú sorsúak táborába tartoznak. Ma tehát minden második pátkai család éhezik, vagy igen nehezen jut hozzá a jóllakáshoz közel sem elegendő táplálékhoz. Ne feledjük: pár tucat embert leszámítva ezek az emberek is dolgoznak, például a feketegazdaságban, fillérékért.

...önellátás? Árutermelés? Ugyan! Pátka önellátó, árutermelő sem lehet. Pátka ne legyen semmi. Pátka ne legyen. Ezt üzeni a politika...

Az összesen 169 fő 6–14 éves pátkai gyerek közül 145 fő gyermekvédelmi támogatásra szorul ez vagy az miatt a magyar törvények alapján! A 169 gyerekből csupán 24 gyerek helyzete megnyugtató, mondhatnánk, de az övük sem az! A 2010. évi vagyonynyilatkozatok szerint számtalan olyan parlamenti képviselőről tudunk, akiknek csupán a tételes elszámolásra nem kötelezett költségtérítése kétszázezer forint körül van. Nem évente. Havonta. Fejezzük be, mielőtt vérlázítóbb disznóságok bizonyíthatatlan hálójába merülnénk...

Azért mielőtt végképp elveszne az alattvalók önbizalma, vessünk egy pillantást távolról a nagyvilág és a haza mai politikusaira. Ugyanolyan tévhitektől tántorgó, babonás, ostoba, sérülékeny emberek a világ vagyonával gazdálkodó vagy azt birtokló „vezető” politikusok, mint a megnyomorított milliárdok; és sajnos ugyanúgy a csöcselék, a tömegember táborába tartoznak. Nézzék meg kedvteléseiket, félelmeiket, táplálkozásukat, kezdetleges érzelmeiket, műveletlen értelmüket, fantáziátlan szerelmi életüket.

Mire költi a képviselő-testület a választók fölhatalmazásával (a választók bizalmát változatlanul élvezve, mert nem kérte senki még lemondásukat) 2010-ben Pátka pénzét? Rejtély, mert a hozzám hasonló laikus halandó számára szűkszavúan és némiképp pénzügyi tolvajnyelven fogalmaz a költségvetés. Úgyhogy csupán szemezgetek a kicsi búzahalomból.

Pátka község 250 millió 965 ezer forintból gazdálkodik az idén. Ennyi bevételt tervez a képviselő-testület, s ezt maradéktalanul el is fogja költeni.

Óvodára 3 millió 175 ezer forint jut, 36 gyerekkel számolnak... A Polgármesteri Hivatal egy fő étkezési térítési díját 161 ezer forintra taksálja, áfával együtt. Kiadás a hat fő köztisztviselő alapilletménye, összesen 14 millió 50 ezer forint; ruházati, közlekedési és egyéb költségtérítés is terheli a kasszát, és a polgármester háromhavi végkielégítése (1 millió 102 ezer forint) – gondolom, arra az esetre, ha az őszi választáskor elveszíti pozícióját. 600 ezer forintba kerül a *Pátkai Hírek* évi megjelentetése; a ravatalozó építésére újabb 4 millió 150 ezer forintot szánnak. Pátka Község Polgármesteriségét 600 ezer, a Pátka Kultúráért Közalapítványt 500 ezer forinttal támogatják.

Telekadóból 1,5 milliót, magánszemélyek kommunális adójából majdnem 10 milliót, iparüzési adóból 4,5 milliót remélnek, személyi jövedelemadóból 57 millió forintot kalkulálnak. A nem létező általános iskola épületének fönntartása a költségvetés alapján 2 millió 663 ezer forint lesz. Igaz, ebben az összegben benne van az „iskolai tanulóbréletek díjainak átvállalása” 750 ezer forint értékben, de ez állítólag csak a körzetileg illetékes székesfehérvári Tolnai Utcai Általános Iskolába járókra vonatkozik. Aki a szabad iskolaválasztás szellemében máshová íratja csemetéjét, nem kap bérlet-támogatást?

307 ezer forintjába kerül a falunak, hogy rendelési idő után és hét végén Székesfehérváron igényelhető csak sürgősségi és egyéb orvosi ellátás. A házi orvosi ellátásból származó önkormányzati bevétel 995 ezer forint, a kiadás 1 millió 863 ezer.

A fogorvosi ellátás kiadásai (gáz, villany, víz, csatorna, hulladékszállítás, vásárolt termékek és szolgáltatások áfája, különféle egyéb dologi kiadások) a falunak 263 ezer forint terhet jelentenek csupán, a különös az, hogy Pátkán nincs fogászat.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők pénzübeli támogatása 2010-ben 1 millió 856 ezer forint. 160 fő kap fejenként 5800 forintot – félévente. A társadalom- és szociálpolitikai juttatások (munkanélküli-ellátások) 45 főt érintenek a költségvetés szerint, hatvanezer forint híján 12 millió forint értékben.

...minden második pátkai család éhezik...

A szennyvízelvezetés (leendő csatornázás) 102 milliós kiadással és 94 milliós bevétellel jár az idén. A használaton kívüli művelődési ház 976 ezer forintba kerül (kábeltévé – ki használja?, gáz, villany, karbantartás, áfa, különféle dologi kiadások). Ünnepek, közmeghallgatások, más fórumok zajlanak le itt. 188 ezer forint bevétel jön vissza a terv szerint a bérleti és lízingdíjakból. Felújítást nem tervez a falu, holott például a tető beázik. A könyvtárra 1 millió 194 ezer forint jut, ebből 420 ezer a könyvtárvezető bruttó évi munkabére.

Pátka sportéletét a költségvetés szerint bevétel nem támogatja; a „Sportintézmények, -létesítmények működtetése”, magyarul a sportkör vagy a labdarúgás kiadásaira mégis 1 millió 556 ezer forint jut. Ezen belül a Pátkai Sportkör 2010. évi támogatása a költségvetési fejezetben 700 ezer forint. A közművelődés fogalmát (a könyvtár kivételével) a költségvetés nem ismeri. A kultúrát mint a főlemelkedés egyetlen eszközét a faluvezetés meg sem próbálja támogatni. A cigány-magyar ellentét megszelídítésére nem is gondolnak?

Reménytelenül viszont, ha igaz, hogy a pátkai önkormányzatnak, Pátka település lakosságának nincs működési hitele.

Legalább ezer, Pátkához hasonló helyzetű falu van Magyarországon, s ez nagyon-nagyon alábecsült számítással legkevesebb kétmillió embert jelent.

...ha nem én, majd mondja más, mert valaki szóvá teszi: nekünk csak a nyomor jutott?...

Ha Pátkáról írok, kétmillió ember sorsáról szólok. S hány hasonló magyar település van szerte a Kárpát-medencében? Miért nem tudnak összefogni ezek a falvak? Döntéshozó urak és hölgyek: orruk előtt az országgyűlési választások utáni föladat!

Pár hét múlva voksolunk. Pátkán három képviselő indul a szavazatokért az MSZP, a Jobbik és a Fidesz–KDNP színeiben. Az MSZP és jelöltje egyelőre néma, nem is igen tanácsos neki oly igen nagyon fölemelnie a fejét és a szavát, legalábbis az utóbbi nyolc, vagy húsz, vagy hatvan évet nézve...

Már karácsonykor jött a Jobbik. A faluban sokaknak ételmisszercsomagot ajánlékoztak, köztük nekünk is, mert baráti viszonyban vagyunk az egyik csendes Jobbik-aktivista családjával. A helyi elnök a párt nevében „Áldott karácsonyt és sorsfordító új esztendőt!” kívánt Szűz Mária-s, jézuskás és jobbikos képeslapján. 2010. március 21-én, vasárnap 18 óra helyett 18.20-kor megérkezett a választóköri országgyűlési képviselőjelöltje. Mintegy ötvenen vártuk a pátkai kultúrházban. Mit íratott a Jobbik Magyarországért Mozgalom szórólapjára magáról? „...jelenleg az építőiparban dolgozik, azonban valódi hivatásának a kutyatenyésztést tartja...” Magáért beszél... A jelölt úr és pártélharcos-társa elszámoltatást ígért, szidta a multinacionális cégeket, a fideszes ellenjelöltet, hatalomra kerülésük után kilátásba helyezte a kényszersorozást, továbbá tervezik a Magyar Gárda nemzeti gárdává való átszervezését hatvanezer fővel. A faluról nem sokat tudnak. A jelölt megígérte, hogy győzelme esetén félévente eljön ide is.

Szigorúak voltak, csikorgott a mosolyuk. A jelöltet kísérő, némiképp jezsuita stílusú ember a fönti terveket „egyelőre vér nélkül” kívánja pártsegítséggel tető alá hozni. Értjük a párt létrejöttének okait, ám nem szeretnék újra sem bolsevista, sem más tekintélyuralmi államban élni. Mi lesz azokkal, akik nem egy követ fújnak a Jobbikkal? Úgy tűnik, nem a magyar polgári értékrendre építenek, hanem az ortegai tömegember (vagy a Hamvas Béla által csöcseléknék mondott) könnyen átlátható, viszonylag gyorsan kielégíthető igényeit szolgálják ki szlogenjeikkel, és ez veszélyes. Miért? Azért, mert az éhezők és a szellemi restek szavazataival nyerhetnek csak, s ha győznek, elsősorban őket kell kiszolgálniuk. Nincs hiteles szellemi vezérkara a Jobbiknak.

A választási gyűlés jó hangulatban zajlott; legfontosabb hozzászólója az az úr volt, aki (mi mást?) fölemlgette a fő gondokat: a téesz szétlopása, a pátkai tó holttengere, az iskolabusz nyomora etc. Egy szomorú mondatát csak azért idézem, mert találkozott fél éve írott szavaimmal: „Nincs iskola, de húszmillióból építünk hullaházat!” A dolog persze bonyolultabb.

...jelenleg az építőiparban dolgozik, azonban valódi hivatásának a kutyatenyésztést tartja...

Az egyik helyi Fidesz-aktivistát március 15-én kérdeztem: mikor jön a képviselőjelölt Pátkára? Március 30-án, válaszolta. A polgármesteri hivatalban is így tudták. Szerettem volna elmenni erre a gyűlésre is, ezért szabaddá tettem magam, ám március 29-én egy ócska, ezerszer fénymásolt kis sajtucédulát találtam a postaládában: március 31-én jön a képviselőjelölt úr. Aznap estig dolgoztam, így nem sikerült a történelmi találkozás... Nem akarok gúnyolódni. Ám a többi összefüggést is latolva, arra jutok, hogy sem a falu, sem én, de még a legutolsó kis pátkai cinegemadár sem kell a kutyának sem. (No jó, a macska azért lesi...) Pedig kíváncsi lettem volna, nagyon kíváncsi: a Fidesz–KDNP jelöltje tisztában van-e Pátka helyzetével?

A mostani választásoktól új fejezet íródik Pátka életében. Bárki kerül hatalomra, pártja és saját ígéreteit követve tennie kell (társaival közösen) a magyar pátkákért! Mi bíztuk meg, minket kell képviselnie. Vagy szeretnének egy kis forradalmat? Ki szeretne? Ezért írásom nyilvánosságra kerülése után személyesen gondoskodom róla, hogy eljusson Pátka panasa a falu 2010 őszi megválasztott új önkormányzati képviselői kezébe, a polgármester és a jegyző urakhoz, az új megyei közgyűlés és Székesfehérvár új vezetőihez csakúgy, mint új országgyűlési képviselőkhöz és a magyar kormányfőhöz. Hogy átjut-e a fizikai és „szellemi” biztonsági emberek védbástyáin, nem tudhatom. Ha nem jut el a címzetekhez, máris jelzi a hatalom zavarait. Ha eljut, ha elolvassák és nem engem, hanem a panaszírást végre meghallgatják és fölfogják a jelentőségét: cselekedniük kell.

Kormánybiztos kellene a faluba, mert Pátka a halódó falvak szimbólumaként azonnal jelzi a társadalmi rendszer összes nyavalyáját. Aki a haza állapotát valóban ismerni akarja, ismerje meg Pátkát!

A 2010. április 11-i parlamenti választáson mi, pátkaiak így szavaztunk: Az 1338 választásra jogosult polgár közül 501 nem ment el szavazni, 837 fő viszont igen. Az MDF-es jelölt 28, az MSZP-s 94, a jobbkios 248, a Fidesz-KDNP-s jelölt 455 szavazatot kapott. A 23 településből álló 7-es választókerület többi lakóhelyén hasonló volt a „jelölt- és pártkonzenzusz”, így már az első fordulóban eldőlt, hogy Tessely Zoltán úr lesz négy évig a körzet által az országgyűlésbe küldött képviselő. A szavazást 62,65 százalékkal nyerte.

TERI NÉNI, OROSZ BANDI, ENIKÓ, PIPÁS

A néhány közintézményen nemzeti zászló fakul. Ünnepeken talán hús házon lengget lobogót a szél, három-négy portán egész évben. Pátka nem emlékezik meg jeles születéseiről, sem kerek, sem évi fordulók. A falu születését, első oklevél-említését, a török utáni újratelepítést sem tartja említésre méltónak. A katolikusok júliusi Szent Anna búcsúja is csak a gyér templomi gyülekezet lelki tápláléka. A tóparton... A tópartra is kimennének az emberek, ha... Ha nemcsak a bazárosok alja-népe jönne ide nyolc-tíz szakadt fóliasátor alá. Ha volna, aki megszervezné (nem a vacakos-vásárt, hanem) a búcsú napját, amely minden egészséges lelkű település jeles napja, mint például a szüret.

A református templom óralapja naponta kétszer hajszálpontosan jelzi az időt: 10 órakor, mert a festett számlap bevárja az idő jöttét reggel is, este is. A felvidéki Hetény (ma Szlovákiáé) és az erdélyi Körösfő (ma Romániáé) testvértelepülések vezetői olykor meghívhatják Pátkára, a pátkaiak is Heténybe vagy Körösfőre, de ötletszegénység miatt a települések polgárai nem „testvérkeznek”, nem ismerkednek-barátkoznak egymással. Minek... Elvagyunk mi a saját nyomorunkkal. Itt van nekünk a fehérvári lecsófesztivál vagy az Alba Plaza pogány temploma.

...ha nem én, majd mondja más, mert valaki szóvá teszi: nekünk csak a nyomor jutott? Hát élet ez a sűrű tartó, kilátástalan vergődés tulajdon hazánkban?...

S vannak nekünk jobb barátaink is, a személytelen szolgáltató társaságok, akiknek derekasan kiszolgáltatjuk magunkat, mert csak a pénzünk kell nekik, s párját ritkítja, ha zökkenőmentes az üzletmenet. Kik ők? Az Alba Volán Zrt.-ről már szóltunk, de van még a szemétszállító Depónia, a Fehérvíz, az E.ON (villany és gáz), a telefontársaságok, a kábeltelevízió, vagy éppen az internet-szolgáltatók. Személytelen kapcsolatok sorozata, noha legalább a beosztottak és a „fogyasztók” többsége magyarul beszélő (többnyire) magyar.

Biztosítótársaságok? A rablótanyák. Egyszerűbb volna félretenni a nem létező pénzből, s kár esetén fölhasználni, mint a biztosítók pimaszkodásait túrni. Ha volna magántulajdon. Ha függetlenné tehetne a családi tőke. Ha legalább egy, értik: csak egy, netán öt-hat, s bárha tíz évre tervezhető lenne a jövő...

Hol a jövő? Eltűnt a múlt, tehát nincs jövő. Ám hiába verik meg a Betlehemet, a „főtéren” másodjára fölállított falubetlehemet, hiába törik be Mária orrát, lökik hanyatt Józsefet – a bárányok félrerúgva is jámboran kotorásznak a szalmában, s a pásztorok megtépázott gúnyában is állnak 2009 karácsonyán. S április elején hazatéved Afrikából az első gólyapár a posta melletti fészekre, majd pár nap múlva a Zsefer Söröző közelébe is a mi gólyapárunk. Ilyenkor már ki lehet kapcsolni a ritkán használt gázkályhát, csak a hordozható cserépkályhát kell esténként átlangyosítani, mert fogytán a fa és mázsája kétezer forint alatt nemigen kapható, bár a kereskedő hat-hétszázért jut hozzá, egy télen pedig nálunk legalább kilencven mázsa kellene, de annyi évek óta nincs.

A közelünkben hűségeskedő gólyapár fiókái nemsokára nyújtogatják majd örökön éhes csőrüket pitymallattól alkonyatig, s a nyomorgó Pátka sem panaszodik. Akkor sem, ha József Attila szavával: „önmagával kötve, mint a kéve” sanyargatja tenmagát. A falubeliek ritkán örülnek egymás sikerének. Egy részük irigy és féltékeny. Gyanakvó, sokszor okkal, és bizalmatlan; saját régi, jól ismert társában is a sandaságot fürkészi. Gyakran a kivagyiság káini mérge kering a vérerekben – Ábeleknek itt nincs helye.

Kemény a föld, bár mindent megterem, de a kemény föld keménnyé teszi a lelkeket is. S ha például agyonütik a köztudottan idomíthatatlan macskát, mert lopkodja a gazdátlanul hagyott galambfiókákat, mit is szólhat a szomszéd? Ugyan, egy kedves, történetesen Celofán néven két évig élt macska miatt... Kapjunk kaszára, kapára? Egyelőre nem kell új macska a házhoz. Fájna, ha újra agyonütnének belőlünk egy darabka életet.

2006 tavaszától élek a faluban. Azóta néhány önkormányzati képviselő lemondott, újak kerültek helyükre. Jegyezzük föl az utódoknak, hogy e négy év alatt kik feleltek a faluért: Fűri Béla polgármester, Buda József alpolgármester és Gács János, Gyenei Lajos, ifj. Hollósi Dezső, Kulcsár András, Majer Béla, Menyhárt Zoltán, Oláh Tamás, Szabó Ferenc, Nagy Dániel, Stroh Tibor, Lejer László képviselő urak. Pátka község jegyzője Visi Szilárd.

Fontos tudni, hogy többéves, folyamatos konfliktussorozat után 2010 elejétől szóbeli gyalázkodásig fajuló marakodások szedik szét a képviselő-testületet. Érdekes, hogy egyik képviselő sem azonosul tulajdon testületével, mondván: a testület

így és így döntött, de én nem stb. „Ők”. Mintha nem ülne közöttük. Csöppnyi „mi”-tudatuk sincsen. Persze csak utcai közlésekből hallhatunk minderről, mert sem a helyi lap, sem a falu honlapja, sem a falragaszok nem tudósítanak a mindannyiunkat érintő bizalmi válságról. Bár a falu honlapján, szintén a Fórum rovatban Mi folyik itt? témakörben néhányan 2010 áprilisában leírták a véleményüket. Közülük választottam ki néhány gondolatot.

...bol a jövő? Eltűnt a múlt, tehát nincs jövő. Ám hiába verik meg a Betlehemet, hiába törik be Mária orrát, lökik hanyatt Józsefet...

Nemőslakos: Tíz éve élek Pátkán, és nagyon szeretek itt élni. Mármint a kerítésen belül, mert ha kilépek onnan, azonnal találkozom az itt lévő rosszindulattal, irigységgel, amellyel a „bevándorlókat” illetik (tisztelet a nagyon kevés kivételnek). Lehet, hogy össze kellene fognunk a változás reményében, hogy e gyönyörű környezetben lévő és igen jó adottságú falu elindulhasson a fejlődés útján, mert az itt lakók többsége csak egymásra mutogat, a pozícióban lévőknel pedig megállt az idő, valahogy nem jön szembe velük a változás lehetősége. A képviselő-testületünk katasztrófa, amíg ezen nem változtatunk, semmi nem fog működni. Fogjunk össze!

Lakó: Én huszonkét éve jöttem Pátkára, de még mindig érzem ezt sok embernél, pedig „őslakos” a párom!

Pátkai: Szép ez a falu, csak nyáron. Nagyon sok barátom, ismerősöm költözne, építkezne, de amikor mondom nekik, hogy Pátka, a válasz csak annyi, hogy az cigány falu, ide nem jönnek. Ha itt nem lakna egy roma sem, akkor lenne itt fejlődés.

Boszi: Nem akarok belefolyni a romaügybe, csak annyi a hozzászólásom, ha létrejönne az összefogás, úgy gondolom, hogy mindent meg lehetne oldani.

Ágnes: Sziasztok! Tud valaki valami hírt a hétfői testületi ülésről, ami a hangos állatok tartásának módosításáról szólt, például kutya, kakas, szamár stb.?

Levente: Valami megoldást kell már találni, mert ez nem mehet így tovább! Agyonverik a társadalmi halórt, kirabolnak, megaláznak, és mégis a mi pénzünk-ből élnek ezek a cigányok! De hát a mi falunkban is védik őket a tisztelt képviselő urak, mert hát ugye biztos szavazók, adunk nekik hitelt, télen fát stb.

Zsuzsa: Az egyetlen hely, ahol ha ingyen adnák a házat, se mennék, az az Árpád utca... Pedig hihetetlenül szép, nyugodt, csendes környezet... lenne! Levente, szerintem az őszi választásra kellene „erősíteni”, agilis embereket megnyerni képviselőjelöltnek, hogy induljon, aki képes a falu egészségét képviselni, és nem csak bizonyos réteget! Határozott döntést hoz a szociális segélyről, hogy igenis az, aki rongál, bűncselekményt követ el, italt, dohányárut vásárol, attól vegye el, akár magyar, akár roma! Bízunk az őszben, hogy hamar ideér! Remélem, most fiatalok indulnak csak, tisztelem az idősebbeké, de ez itt nem jött be!

...Királyberekben vadásztak, „kirándultak” az első Árpád-bázi királyok és hercegek...

Folytassam? Magyarázsam? Nincs értelme az összegzésnek. Aki figyelmesen elolvasta ezt a szociográfiát, minden értő olvasó maga is összegezhethet. Ez volt a célt. Kikezdehetetlen tényeket, adatokat soroltam, s elképzelhető, hogy tévedtem is. Egészítsék ki gondolataimat, de ne hajítsák a sutba, mert nem arra való.

Szóba került, hogy irigység, kivagyiság, tudatlanság s olykor pimaszság vezérli a tetteket. És mi még? A barátság, a segítőkésőbb jobb és a szeretet. Megismétlem: az igazi pátkai lelkekben a szeretet lángja világít. Ezért is köszönet illeti részemről azokat a falubelieket, akiket megismertem, és támogattak a hétköznapi boldogulásban. Kicsodák ők?

Örökíttessék meg a zúgó időben néhány pátkai társam neve, mielőtt fölkiérnek valamennyiünket a dombra, a bezárt iskolánál is magasabb toronnyal hivalkodó ravatalozóba.

Ismeretlenül is önzetlenül segítette Pátkára való letelepülésünket Fűri Béla autószerelő és polgármester úr, akinek nejét, Anikót és menyét, Fűri-Szücs Katit csak később ismerhettem meg. Szólnom kell Szabó Jani bácsiról, a néhai faműves szakoktatóról, aki nagyon magányos Zsófi néni halála óta; ahogyan említhetem Tamás Ica postai kézbesítőnk és társát, a festő Boros Jósikát. Mindenki előtt kellett volna említenem Szabó Jánosné Teri nénit, a világ legnagyobb szívű szomszédasszonyát és férjét, János bácsit, no meg idősebb fiukat, Janit, feleségét, Jutkát és Péter fiukat; Teri néniék fiatalabb fiát, „Szőke” Szabó Lacit és Gabi feleségét Roland fiukkal.

Hátsó szomszédunk, Polgár Sándorné Éva néni, aki eleven falutörténet nyolcvanhárom évesen is, s aki már Gizike lánya és János veje gondozására szorul; aztán itt van a Zseferből Orosz Bandi és Erika a kicsi Dorkával; a szomszédból Gulyás Karcsi Erzsikével és a családdal, az unokákkal s köztük a kis Matyival; Mráz János doktor úr, aki a helyi lap lelke volt, de végleg elvették a kedvét a közügyekbe való beleszólástól – és unokája, Barnabás; aztán Pajor József és Terike; a Lébényből származó Visi Szilárd, akinek ikerfiai lányommal egy napon születtek, igaz, jó pár évvel később, ám december 18-án; Unyi Attila, a talányos rendőrszázados, körzeti megbízott; ifjabb Nánási László, aki visszarakta háztetőnk, amit 2008. március 1-jén letépett a forgószelel, s felesége, Imola nemsokára kisbabával ajándékozta meg a családot; és Laci húga, Erika férjével és kislányukkal, a cserfes Lizával, és édesapjuk, Nánási László úr és felesége; Csaba, aki szódaért zarándokol a Zseferbe délutánonként, és fóliát hozott a házra, amikor a cserepeket leszórta a szél; Szabó Feri, az örökkön gondterhelt, zenerajongó képviselő, aki utánfutóval fuvarozta el Pákozdról kályhánkat; Buda Józsi, az alpolgármester, aki medveként dörmögve kínlódik a megoldhatatlan gondokkal; ifjabb Hollósi Dezső, akinek mindig, mindenről bőven van véleménye szóban és írásban is; Schweibert Jánosné, a polgármesteri hivatal mosolygó Évikéje, János férje, aki nejemet szállítja olykor Fehérvárra és Éva kempingbiciklin a boltba járó édesapja; Fazekas Béláné Rózsa, a hivatal másik lelke, akihez szintén nem lehet teljesíthetetlen kéressel fordulni; és a nyugdíjas klubot féltékenyen őrző, versíró Gács Jánosról sem feledkezhetünk meg.

...örökíttessék meg a zúgó időben néhány pátkai társam neve, mielőtt...

Látom Nagy Dánielt korteskedni vagy hallom énekelni az „Én, a pásztorok királyát” a nővére, Nagy Tímea által vezetett Bel Canto Kórusban; ahogyan előttem van idősebb Gyenei Lajos és családja a két kis unokával, jelesül Bencével; és

Osváth László gázszerelőmester, szenvedélyes szavaló és versíró csakúgy, mint Majer Béla a főzőüst mögött vagy cigarettázva a Barlang vendéglőben hú társa oldalán; na és Dori-Horváth Béláné Vera, a mindig csöndes óvodai dajka társával, Németh Sándorné Idával, akinek Veránál jobban fölvtágták a nyelvét, ahogy férje, Sanyi duruzsolja a fülembé Pátka pletykáit az autóbuzson; és házunkkal szemben lakik a szavakat nehezen forgató, apró Ibolya, akiben nagy lelket láthat a figyelmes szemlélő, és még az ő két fia; s a közeli porták egyikén feleségével Pisti, akit parancsára csak Pistinek hívhatok, amúgy Szabó Jani bácsi barátja Válból.

Busi Kati ritkán mosolyog, de egész nap dolgozik a reformátusokért, a gyerekegyesületért, édesapjáért: Busi Istvánért, édesanyjával együtt férje, Oláh Csaba oldalán, hogy lassacskán iskolás fiuk, Áron szép hátországot cipelhessen majd a táska mélyén Fehérvárra; miközben én gázpalackkal gördülök a Gazdaboltba Horváth Istvánékhoz; de szemben Gerencsér Gyula vízszelű integet az autóból, de e nélkül is említeném, hiszen dolgozott a házunkon; Pátka utáni tudakozódásomat pedig Helt Margitka segítette először a könyvtárban található töredékes anyag által, akinek felnőtt lánya, Máté Zsuzsa a helyi néptáncsoport vezetője, s Margitkáékhoz egészen közel állt az első, ezer éve emelt pátkai katolikus templom.

Frank Mihály mesterember is nemegyszer segített a munkájával rajtunk; és távolról ismerem a gazdálkodó László Attilát, aki Pátka csigatempóját szeretné gyorsítani, ha volna kivel összefognia. Általában valamivel háromnegyed nyolc előtt lép ki a COOP-boltból Halmi Jánosné Irénke, indul a postára, mert ő a hivatalvezető, s ő az is, aki édesapja és Csoóri Sándor ismeretségéből fakadóan irodalmi lapot is járát a faluban, ezért ezeket a sorokat is előbb olvassa a *Hitel* című folyóiratban, mint én; s két leánya (Lívia és Viktória) közül az utóbbit idézem többször kiváló szakdolgozata révén írásomban, amúgy most családjával Angliában él. Ha betérek az óvodába, Szabó Ferencné Mónika fogad (Ida vagy Vera oldalán); Mónika, aki fáradtan is lehajol a kiskölkökhöz, és mindenkire van jó szava a faluban; és neki, és Laborczáné Tatai Anikó tagóvoda-vezetőnek köszönhető elsőként, hogy működik és kiválóan dolgozik az óvoda a faluban. Tíringer Lászlóné Helga volt Mónika mellett fiam legfontosabb „óvó nénije”, Soma szinte szerelmes volt belé, aztán Helgát visszavitte Lovasberénybe születendő kislánya, Tamara; de az óvoda Kati, Judit és Kun Erika nélkül kongana.

S ki pásztorolná a Kálvin János által megreformált lelkeket, ha nem a jámbor Ország István lelkész úr, akit a budapesti VIII. kerületből küldött ide a kifürkészhetetlen sors a rábízottak gondozására. A katolikus plébános urat ritkán látom, külön úton ballagunk valószínűleg, de Tallér Krisztián is társam Pátkán a minden testek útján zajló vándorlásban. Pobrányi Zoltán tűzifát és kerti asztalnak-padnak valót fűrészel a néhai Sás néni vörösfenyőjéből; Szabó Tamásnál vehetek karácsonyfát decemberben; Újvári Géza néha a kertet szántja Trabant-motoros kistraktorral, holott nem ez a hivatása, de segít; Repka Ferenc a ház udvar felőli oldalán két nap alatt bádogcsatornát húz, hogy ne csurogjon nyakunkba a víz; Zajác Istvánal pedig meghányjuk-vetjük Pátka és a világ helyzetét, amíg kicseré-

li a teljes villanyhálózatot, vagy a bojler fűtőszálát vízköteleníti, utána pedig sörözünk egyet, ha hazavitte az autót, és visszateker a biciklivel.

...*Teri néni, Orosz Bandi, Enikő, Szabaszián, Szabó Laci, Pipás...*

A Zseferhez tartozott Vegyesboltban dolgozott Marika, aki a falu északi nyúl-ványában lélegző Páskomba költözött ki aztán családjával, s ha látom: örülök. Kovács Tibi felesége, a „másik” Marika megmaradt a Zseferben, ám ők is a Páskom-ban laknak már Enikővel, aki ősszel megy iskolába Fehérvárra, addig viszont szigorú pofikával teker végig az Öreg utcán kétkerekűn az óvodáig. És Kriszti és Alex az óvodából, bár idén már iskolás; és Jani druzsám a motoron bukósisakban vagy csupasz fővel; és Sterczerné Marcsa Ildikó az orvosi rendelőből, a lelkesen politizáló és aggódó Ildikó – aggodalmát a falu két díszpolgára, lánya, Sterczer Hilda és veje, Erőss Zsolt hegymászók veszélyes küldetése okozza; s életünk részei még a Píber család: Zoli, Kriszti, Patrícia és Letícia, s kívülük az Ódor család Bettivel és Márióval és a „nagybolt” vezetői: Polgár József és Gyöngyi, aztán fiaik: Bálint és Viktor, akik vasárnap délelőtt segítenek. De hét közben a csendes Kati és Erika is mosolyogva fogad, csakúgy, mint a Kossuth utca 43.-as számú házban Erika anyósa, apósa.

Gizike szintén a Vegyesbolt nélkülözhetetlen lelke volt, Fehérvárról buszozott ki, ma már csak akkor köszönhetek neki, ha szemközt lakó fiához, Menyhárt Zoltánékhoz érkezik; ám a buszt, amellyel jön-megy, az ismeretlenek mellett három pátkai volánhuszár vezet: Zaka Béla, Fűri Miklós és Kincses János urak, mert Puskás Tamás tavaly nyugdíjba ment. Kállainé Németh Margit védőnő a kicsiket és az édesanyákat gondozza-óvja, s mit mondhatnék Fazekas Istvánról, Ildikó feleségéről és fiaikról: Martinról és Krisztiánról? Nélkülük is kevesebbek lennénk. Stroh Tibor csak segíteni tud; Nóra és a Koczó család talán megtartja magát, és Hajdú Kata Csilla is az édesanyjával, akik nemrég elköltöztek; és az orvosi rendelő távrolól ismert hölgyeiről sem szólhattam még; ahogy Albrecht Attiláról, Kiss Zoliról, aki segíteni szokott nekem a fehérvári Zichy-liget koncertjein; s nem szóltam Kati néniről, aki télen-nyáron a székesfehérvári Romkertnél tangó-harmonikázik napszemüvegben.

...*bízzunk az őszben, hogy hamar ideér...*

Dobos Attila és neje is említetlen maradt, s az aztán végképp méltatlan, hogy a végére hagytam Major Józsi bátyámat családjával, pedig ha kinézek az ablakon, házukat és a tisztességben öregedő Józsit látom reggelente, melleleg tőlük kaptuk Celofánt, a kormos macskát, akit úgy választott ki feleségem, Varga Anikó, hogy az alomból Celofán választotta őt. Varga Anikónak pedig köszönettel tartozom a négy év alatt átbeszélte több száz pátkai éjszaka gondolataiért. S hol van ebből az írásból Kelemen Szandra a szüleivel? Hol van Kovács Martin és Kevin a huszárcsákóval és szüleik, vagy Horváth Imre, „Pipás”, aki Ármás János (szintén a faluban élő) újságíró szerint magánszorgalomból szelektív hulladékgyűjtést honosított meg portáján; és folytathatnám, ha mindenkit említeni tudhatnék, és... Szándékosan a végére hagytam azt a személyt, akit nem ismerek, a legtalányosabb pátkai nevet viselő asszonyt, a fodrász Lutheránus Barnabásné.

Pátka a Földön. A Föld meg csak pörög magában huszonnégy órán át, száguld a Nap körül egy évig, aztán jön az újabb esztendő, a Nap pedig emberi ésszel fölfoghatatlan iramban rohan bolygóival és holdjaival a táguló mindenségben, az ismeretlen végtelenbe.

Az utolsó sorokat jegyzem föl Pátkáról ma, amikor fiam a születésnapját ünnepli óvodástaísaival az udvaron. Miért nem lehet ezeket a gyerekeket hároméves koruktól legalább az általános iskola befejezéséig együtt tartani? Tizenegy-tizenkét év alatt elválaszthatatlanul összekovácsolódnának, s nincs hatalom a Földön, amely közösségüket szétrobbanthatná! De kezdődik az elválás, mert többségük szeptembertől a janicsárbusszal Székesfehérvárra utaztatik: ha akarja, ha nem. Most pedig autóval, biciklivel vagy gyalog lassan elindul hazafelé, mert esteledik; kísétál a házunkból s e szociográfiából a nyolc kis vendégóvodás: Kelemen Szandra, Kovács Martin, Szikszai Dani, Gyenei Bence, Píber Letti, Kovács Enikő, Oláh Áron és Ódor Mária.

...mondja, kérdezze már más helyettem: élet ez a sírig tartó, kilátástalan vergődés tulajdon hazánkban?...

Azt hallom a faluban, hogy mégsem épül a ravatalozó. A hét év óta egyetlen pátkai „beruházás”, a ravatalozó is ebsorsra jut? Állítólag statikai bizonytalanságok miatt vagy bontani kell, vagy... Az állampolgár ilyenkor vérben forgó szemmel káromkodik, vagy... Hiszen már régen nem érdekli sem a ravatalozó, sem Pátka. Magára hagyva ugyan mihez is kezdhet? Mi pedig megkérdezhetjük újra, másokkal együtt újra és újra: akar-e élni Pátka? Kinek kell Pátka? Lakosait sem érdekli: akar-e élni Pátka?

Nem tudom én sem. De azt tudom és hirdetem, hogy nekem nem kell az, akinek a társa, a többi ember nem kell. Akinek hiába is magyaráznám Pátka tanulságát, a falu (ahol minden második család éhezik) és kétmillió magyar pária sorsát, a mindenkori ember árvaságát.

Miről beszélek? Hogy meg kell halnunk mindnyájunknak, el kell menned neked is, de addig... Addig úgy kellene élnünk, élned, hogy létezésed minden pillanatát áthassa az érzés: nem vagy egyedül!

Ma remény sincs erre sem Pátkán, sem bárhol a nagyvilágban.

...Nem is igen értik, hogy miről beszélek, míg József Attila szavával: „Dúdolom halk leltáromat, / Hazám az eladott kabát. / Buckákra omlott alkonyat – / Nincs szívem folytatni tovább.”

Pátka, 2010. április 30.

I R O D A L O M

Biczó Pál: *A pátkai evangélikus református egyház története*. Nagykőrös, 1885.

Egyházlátogatási jegyzőkönyv 1747-ből. Pátka. Veszprémi Érseki és Főképtalani Levéltár (VÉL); Visitaciones Canonicae 3. kötet; A/8. 3. 90–97. o. Karlinszky Balázs fordítása alapján.

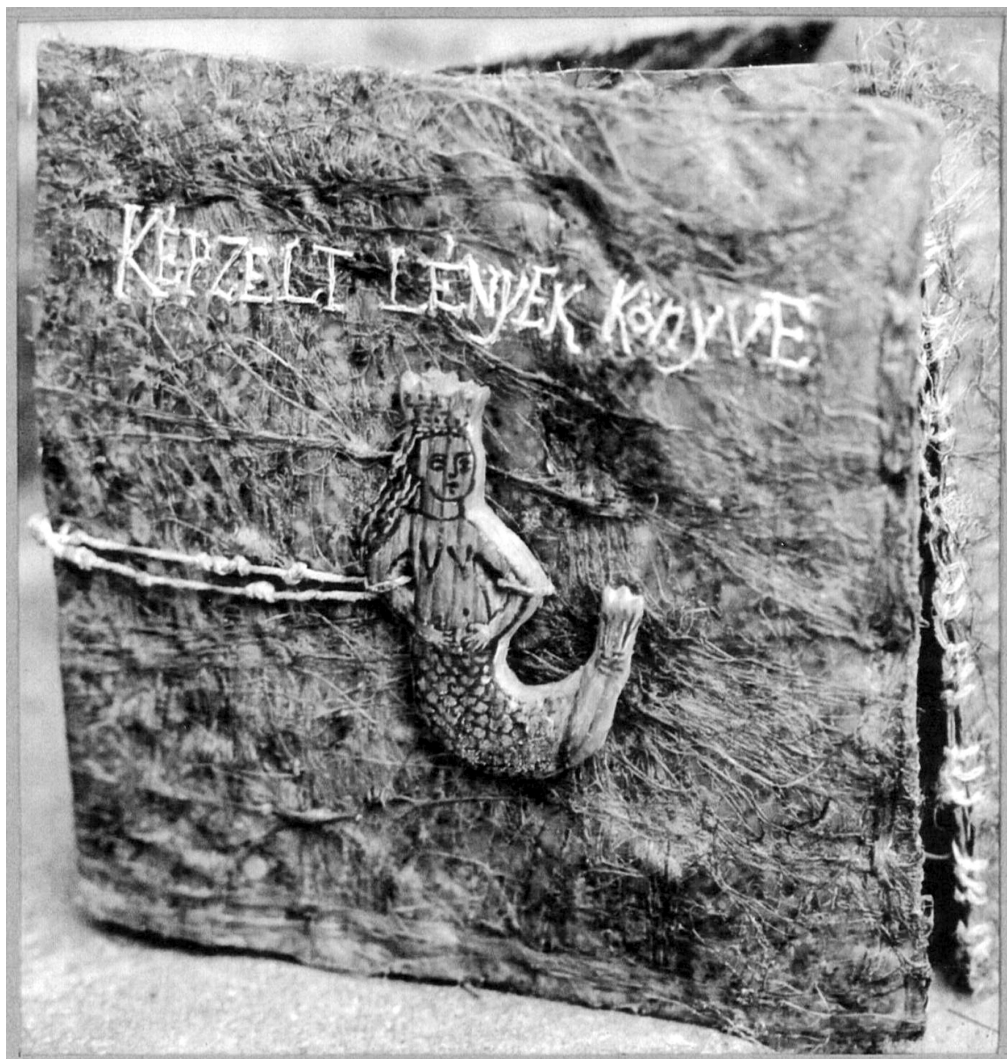
Halmi Viktória: *Pátka község helytörténete*. ELTE Bölcsészettudományi Kar, Művelődéstörténeti Tan-
szék, 2006. Szakdolgozat. Kézirat.

Miksa Lajos: A magyar közoktatás tönkretétele. Adalékok egy megírandó iskolatörténehez. *Hitel*,
2009. március

Dr. Nagy Gyula: *A pátkai református egyházközség története*. Székesfehérvár, 1943.

Pátka község története 1258–1967. (A Honismereti Szakkör tagjainak közreműködésével írta: Szkladá-
nyi Károly.) Lezárva 1970. március 1-jén. Kézirat.

Szikra János: „Teremtsünk embert...”? Pár mondat a magyar pedagógiáról. *TANÍ-TANI*, 2003/24–25.
szám, július; *Hitel*, 2003. július, 2003. augusztus

Képzelt lények könyve